

בס"ד. שיחת ש"פ וארא, כ"ח טבת, מבה"ח שבט, ה'תשי"ב.

בלתי מוגה

א. באחת מרשימותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר¹ – מסופר מה ששמע מאביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע:

"סיפר כי שמע מהרב החסיד ר' משה לייב ז"ל מבאָרדיטשוב (הוא הי' נכד הרלו"י ז"ל) אשר כ"ק רבינו הגדול בעת שכתב את הספר הק' תניא, הנה באיזה ענין ומדריגה שהתעסק בכתיבתו כן הי' מעמד ומצב נפשו הק', ואם הי' זמן דמרה שחורה הי' בפועל ממש ענין דמרה שחורה שוכן על פני כל החסידים.. ואם הי' מתעסק בענין דשמחה היתה השמחה נעלית ורבה מאד מאד" – ע"כ מה ששמע כ"ק אדנ"ע מנכד הרה"ק הרלו"י צ' מבאָרדיטשוב.

והוסיף כ"ק אדנ"ע: "היינט וואָס האָט זיך אָפּגעטאָן בעת דער רבי האָט געזאָגט דעם דרוש וארא גו' ושמי הוי' גו"² – שקנה לו שם "דער פרומער וארא"³ – ענין כי לא ידח ממנו נדח⁴, עס האָט גאָר געמוזט זיין מורא גדול בעת מעשה.. הדרוש הזה הוא כת"י דודנו מהרי"ל (דער פעטער לייבעלע)⁵, ותיקונים שורות אחדות כתי"ק כ"ק רבינו הגדול בעצמו, אַ בייזע חסידות כו".

(ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

מאמר זה – בכת"י המהרי"ל ואיזו שורות כתי"ק אדה"ז – נשמר עד היום, אבל מכיון שהמאמר אינו נמצא (המאמר נדפס פעם אחת בלעמבערג², אבל עם הרבה טעויות), ויום הש"ק זה (שחל בכ"ח טבת) קשור עדיין עם יום ההילולא של רבינו הזקן (בכ"ד טבת), ונוסף לכך ה"ז שבת פרשת וארא – יאמרו עכשיו מאמר זה, אבל לא ממש בלשון הרב, כי אם ביחד עם הערות אדמו"ר הצ"צ על המאמר² ועם הוספות.

אביו כ"ק אדנ"ע) – נדפסה ב"התמים" ח"ח ע' ז (נעתקה ב"היום יום" ב שבט).

(4) שמואל-ב יד, יד.

(5) מהרי"ל מיאָנאָוויטש. ראה אודותו

תו"מ ח"ב ע' 67. וש"נ.

(1) אודות "סעודת ליל ש"ק פ' וארא"

תריס"ז – נדפסה בסה"ש תורת שלום ע' 86.

(2) ראה בהנסמן בהמאמר הערה 1 (לעיל

ע' 265).

(3) רשימת כ"ק אדמו"ר מוהרי"י צ' (בשם

ב. מאמר ד"ה וידבר אלקים גו' וארא אל אברהם גו'.

* * *

ג. שבת מברכים החודש כולל כל ימי החודש הבא, שהרי ביום הש"ק זה ממשיכים הברכות על כל החודש⁶ — כל פרטי הברכות שנתפרשו בנוסח דברכת החודש ("מי שעשה נסים כו' יחדשהו הקב"ה וכו'").

וכיון שהמשכת הברכות מלמעלה תלוי' בעשיית "כלים" למטה⁷, כמ"ש⁸ "אין עוד כלי ויעמוד השמן", מובן, שביחד עם המשכת הברכות על כל ימי החודש ניתן גם הכח והשליטה לעשיית "כלים", ובמילא, יש להשתדל ביותר ("דאָרף מען זעהן") לעשות "כלים", מתוך ידיעה שזהו ענין שנוגע לכל החודש.

ובפרטיות יותר:

ידוע הטעם שיום הראשון בחודש נקרא "ראש חודש" ולא "תחילת החודש" — כי, כמו שהראש כולל את החיות של כל איברי הגוף, כך כולל "ראש חודש" את החיות של כל ימי החודש⁹.

והנה, כשם שבמשל הראש הנ"ל, הרי נוסף לכך שהראש כולל החיות דכל אברי הגוף, נעשית עי"ז גם המשכת החיות בכל אברי הגוף, — שהרי המטרה והתכלית אינה מציאות הראש עצמה (גם לא החיות דכל האיברים כפי שכלולה בהראש), כי אם המשכת ופעולת החיות (מהראש) בהאיברים (בפעול), אלא שענין זה גופא תלוי באופן התכללות החיות בהראש —

כך גם בהנמשל, שהמשכת החיות לכל ימי החודש תלוי' ונעשית לפי אופן התכללות החיות בראש החודש, היינו לפי אופן העבודה בר"ח. ומזה מובן עד כמה חשובה ונוגעת העבודה השייכת לר"ח (החל משבת מברכים החודש¹⁰) — נוסף לכך שגם בכל יום ויום מימי החודש צריכה להיות עבודה השייכת במיוחד ליום זה, וכמדובר לעיל¹¹ בענין

10 ועד"ז בערב ראש חודש — שכולל גם ראש חודש עצמו (ובמילא גם כל ימי החודש), שלכן נקרא "יום כיפור קטן" (פר"ח לאו"ח סתי"ז (מהרמ"ק). של"ה (קכ, ב. קעט, א. ועוד). יעב"ץ בסידורו. ועוד).
11 בהמאמר (לעיל ע' 267). וש"נ.

6 ראה גם לקו"ש חיי"ט ע' 160 ובהערה 20.
7 ראה גם מכתב כ"ו טבת שנה זו (אג"ק ח"ה ס"ע קסו).
8 מלכים-ב ד, ו.
9 ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, אי.ב. עט"ר שער ר"ה בתחלתו. ובכ"מ.

"בא בימים"¹², שצ"ל "יומין שלימינ"¹³ — להיותה עבודה שנוגעת ופועלת בכל ימי החודש.

ד. והנה, בנוגע לחודש שבט — המתברך ביום הש"ק זה — ישנם כמה ענינים, אבל הענין הכי קרוב אלינו והכי נוגע אלינו הוא — יום ההילולא של נשיא הדור, כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעשירי בחודש.

ויש לבאר תחילה תוכן הענין דיום הילולא — ובהקדמה:

הסיבה לאמירת קדיש בקשר עם ענין של הסתלקות, היא, כדי להקל משפט הנשמה בגיהנם¹⁴ (ובלשון הכתוב¹⁵: "סבלות מצרים"). ומטעם זה "נהגו שאין אומרים קדיש .. רק י"א חדשים, כדי שלא יעשו אביהם ואמם רשעים ("אחזוקי אינשי ברשיעי לא מחזקינן"¹⁶), כי משפט רשע י"ב חודש"¹⁷.

ולפי זה דרוש ביאור והסבר מהו הטעם לאמירת קדיש ביום ההילולא בסיום הי"ב חודש¹⁸ — דלכאורה, כיון שכבר עבר חודש שלם מסיום וגמר משפט הנשמה בגיהנם (שלכן לא אמרו קדיש במשך כל חודש הי"ב) — מדוע אומרים קדיש ביום ההילולא בסיום שנה הראשונה, ועד"ז ביום ההילולא בכל שנה ושנה!?

וההסברה בזה¹⁹ — שאמירת הקדיש ביום ההילולא היא (לא בשביל להקל המשפט בגיהנם, אלא) בשביל עליית הנשמה מדרגא לדרגא (בגן עדן גופא) שנעשית ביום ההילולא בפעם הראשונה וביום ההילולא בכל שנה ושנה.

ואף שהעליות מדרגא לדרגא (בג"ע) הן ענין תמידי, כמאמר חז"ל²⁰ "ת"ח אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא שנאמר²¹ ילכו מחיל אל חיל כו", אין זה דומה כלל לעליות הנשמה שביום ההילולא, כי, העליות מדרגא לדרגא שבאופן תמידי ("ילכו מחיל אל חיל") הן עליות שבערך, ואילו העליות ביום ההילולא הו"ע דשינוי המהות, עליות

18) ראה גם ת"מ ח"ב ע' 167 ואילך.
19) ראה גם לקו"ש חכ"ו ע' 329 הערה 15. התוועדויות תשמ"ט ח"ב ע' 178 ואילך.
20) ברכות ומו"ק בסופן. וראה לקוטי הש"ס להאריז"ל (הובא בתניא אגה"ק סו"ס יז). ובכ"מ.
21) תהלים פד, ח.

12) חיי שרה כד, א.
13) ראה זח"א קכט, א. רכד, א.
14) ראה הנסמן בס' הקדיש (להרב אסף — חיפה תשכ"ו ע' קלח-קלט.
15) פרשתנו ו, ו.
16) רא"ש ב"מ פ"ה סט"ז"ז.
17) רמ"א יו"ד סו"ס שעו, ובשוריי ברכה שם.

שלא בערך, שלכן אינן באות אלא לאחרי הקדמת הטבילה בנהר דינור והעלי' בהעמוד שבין ג"ע לג"ע²².

ה. וביאור הענין:

גם בנוגע לעליות הנשמה מדרגא לדרגא ישנו ענין של דין ומשפט, כדאייתא בפע"ח²³ שהדין ומשפט הוא "בכל עת שמעלין נשמת האדם למעלה ממדרגתה .. כפי ערך עליות המדרגה ההיא .. כשרצו עתה שישגי עלייתו יותר למעלה ממה שהי' .. חוזרים לדון אותו .. כי כפי גדר עליות כן מדקדקין עמו".

וכמסופר שם אודות "נשמת צדיק חכם גדול" שכאשר "היו רוצין להעלותו למדרגה העליונה גדולה" היו דנין אותו "על שפעם א' הי' מכוין בקדושת ובא לציון באומרו לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה, ואז ע"י אותו כוונה שכח והסיח דעתו מן התפילין".

ואם הדברים אמורים "בכל עת שמעלין נשמת האדם למעלה ממדרגתה", גם בעליות שבערך — עאכו"כ שכן הוא בנוגע לעליות שהן באי"ע, כמו עליות הנשמה שביום ההילולא.

ולכן חוזרים ואומרים קדיש ביום ההילולא (אף שלאחר י"א חודש אין עוד צורך באמירת הקדיש בשביל להקל המשפט בגיהנם) — כיון שמצד גודל העלי' ביום ההילולא ישנו דין ומשפט גם ביחס לענינים כאלה שלא הי' בהם משום בלבול ביחס לעליות הקודמות, כי אם ביחס לעלי' חדשה זו, ולזה מועיל אמירת הקדיש ביום ההילולא — להקל בהדין ומשפט שביחס להעילוי שבאין ערוך.

ו. ומזה מובן גם בנוגע לענינו — יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר בעשירי בחודש שבט:

כיון שהעליות ביום ההילולא הן שלא בערך — לכן צריכים להשתדל שתהי' אצלנו היכולת והאפשריות ללכת ולהתעלות ("מען זאָל קענען מיטגיין") ביחד עם הרבי.

— הרבי סיפר, שפעם אחת כשישב החסיד ר' יעקב מרדכי מפאָלטאָווא²⁴ עם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע — לאחרי שכבר היו חברים במשך שלשים שנה, פרץ בבכי, באמרו אל כ"ק אדמו"ר נ"ע:

(22) ראה תו"מ סה"מ אייר ס"ע רכג בשער הגלגולים הקדמה כב. ואילך. וש"נ.
(24) ראה אודותו — סה"ש תר"ץ ע' 92
(23) שער התפילין פ"י ובהגהה שם. וכ"ה הערה 30. וש"נ.

במשך שלשים שנה האחרונות — אתם עליהם למעלה מעלה, ואנכי
ירדתי למטה מטה! ...

ומשמעות הסיפור היתה, שכ"ק אדמו"ר נ"ע קיבל את הדברים
בניחותא, היינו, שהסכים אל דברי הרי"מ, כיון שזאת היתה המציאות...
והגע עצמך:

ר' יעקב מרדכי הי' בעל דרגא, בעל צורה, עובד, ועבודתו היתה
בקו המרירות (מצד מרה-שחורה), ועם כל זאת, הרי לגבי עליותיו של
כ"ק אדמו"ר נ"ע, לא זו בלבד שכל עניניו של הרי"מ לא היו בגדר מעלה
(זיינע ענינים האָבן ניט געהייסן קיין מעלה), אלא אדרבה, הם היו ענין
של מטה! ...

וע"ד המדובר לעיל²⁵ בענין "כתר עילאה אע"ג דאיהו אור קדמון
אור צח ואור מצוחצח, איהו אוכם קדם עילת העילות"²⁶ — שגם בחינת
"כתר עילאה", הרי "קדם עילת העילות", לא זו בלבד שאינו ענין של
אור, אלא אדרבה, "איהו אוכם".

ומכל שכן בהנוגע אלינו — שלא זו בלבד שהעבודה שלנו אינה
בערך לעליותיו של הרבי, שלכן ה"ז ענין ד"אוכם", אלא גם למטה מזה...
וכיון שכן, צריכים אנו להשתדל ביותר שלא לפגר ("ניט
אָפּצושטיין")... אלא להצטרף ולהתלוות ("מיטהאַלטן") אל הרבי
בעליותיו — עי"ז שהעבודה שלנו תהי' באופן ד"בכל מאדך"²⁷, "מאד
שדך"²⁸ עכ"פ, "אונדזער בלי-גבול" (עם היותו באי"ע אל העליות הבל"ג
של הרבי).

ז. ופשיטא — להזהר שלא תהי' חלישות ח"ו בענין ההתקשרות
אל הרבי, היינו, לא רק שלילת הפסק ההתקשרות ח"ו, אלא גם שלילת
איזו חלישות עכ"פ בקיום תקנותיו של הרבי וכיו"ב.

ולהעיר, שלאמיתתו של דבר, גם חלישות בענין ההתקשרות הוי
הפסק, וע"ד המשל שהביא רבינו הזקן באגה"ת²⁹ "מחבל עב שזור
מתר"ג חבלים דקים.. וכשעובר ח"ו על אחת מהנה — גם עבירה שאין
בה כרת — נפסק חבל הדק", כלומר: "הפסק" — בחבל הדק,
ו"חלישות" — בכללות החבל³⁰.

28) ראה תו"א מקץ לט, ד. ובכ"מ.

29) פ"ה (צה, ב).

30) ראה סה"מ תרס"ה ע' לג.

25) בהמאמר (לעיל ע' 269 ואילך).

26) תקו"ז ת"ע (קלה, ריש ע"ב).

27) ואתחנן ו, ה.

ויש להוסיף, שההפסק הוא גם כאשר עוברים על תקנה של הרבי פעם אחת בלבד — ע"ד מ"ש בתניא³¹ (בהנוגע לצד הקדושה) ש"יחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד"!

[וזהו גם הביאור במאמר חז"ל³² שנזכר לעיל³³ "מי שלא קרא ק"ש פעם אחת דומה כמי שלא קרא ק"ש מעולם" — כיון שלמעלה הוא ענין נצחי].

וענין זה — חיזוק ההתקשרות — נוגע במיוחד בעמדנו בימי ההכנה ליום ההילולא:

הכח והיכולת להצטרף ולהתלוות אל הרבי בעליותיו ביום ההילולא, אינו מצד הכחות שלנו ("די אייגענע כחות"), אלא מצד ההתקשרות עם הרבי ("דער פֿאַרבונד מיט'ן רבי'ן").

וע"ד המדובר לעיל³⁴ בביאור הכתוב³⁵ "ונתתי אותה לכם מורשה אני הוי" — שכדי להגיע לשם הוי", ה' הוה ויהי' כאחד³⁶, שהוא בבחי' בל"ג, ה"ז על ידי ענין הירושה ("מורשה") דוקא, כי בירושה לא נוגע מצב הירוש, כי אם שייכותו להמוריש, שמצד שייכות זו יורש הוא — גם אם הוא חרש שוטה וקטן³⁷ — את כל נכסי המוריש.

אמנם, אף שבירושה לא נוגע מצבו של הירוש — אעפ"כ מוכרח להיות הקשר עם המוריש, ועד"ז בעניננו, שמוכרח להיות הקשר עם הרבי (ופשיטא שלילת חלישות או הפסק ח"ו), ואז יוכל הוא — מבלי הבט על מעמדו ומצבו — להתלוות אל הרבי בעליותיו.

ולפיכך, בעמדנו עתה קודם יום ההילולא נוגע ביותר ענין ההתקשרות, ופשיטא, התנועה דשלילת היפך ההתקשרות ח"ו, לא להיות מנותק ונפרד ("אָפּגעריסן") ח"ו מהרבי, כמדובר לעיל³⁸, שהבן אינו רוצה שאביו לא יהי' אביו ח"ו, וע"י ההתקשרות עם הרבי יכולים להצטרף אל העליות שביום ההילולא.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן, וניגנו "אבינו מלכנו"³⁹].

* * *

פ"ז (פב, א). ובכ"מ.	(31) פכ"ה (לב, א).
(37) ראה נדה מג, סע"ב ואילך (במשנה).	(32) ראה ברכות סג, ב.
וש"נ.	(33) בהמאמר (לעיל ע' 268).
(38) בהמאמר (לעיל ע' 272 ואילך).	(34) בהמאמר (לעיל ע' 272).
(39) בעת הניגון בכה כ"ק אדמו"ר	(35) פרשתנו ו, ח.
שליט"א מאד (המור"ל).	(36) זח"ג רנו, ב. ועוד. תניא שעהיוה"א

ח. בימי רבינו הזקן התקיימה מסיבה של גדולי הדור שנתאספו יחדיו כדי לקבוע תקנות שונות. מכיון שהאסיפה התקיימה בראש חודש שבט — דובר בה אודות מעלתו של ר"ח שבט⁴⁰. רבינו הזקן — שהי' בין המשתתפים בהאסיפה — העיר, שביום זה קיימת מעלה נוספת. המסובים לא ידעו מהי כוונת רבינו הזקן, עד שפירש את דבריו — שמקרא מלא דיבר הכתוב⁴¹: "בעשתי עשר חודש באחד לחודש.. הואיל משה באר את התורה הזאת", התחלת "משנה תורה".

[נתבאר תוכן ענינה דמשנה תורה — שאע"פ ש"משה מפי עצמו" אמרה⁴², אין הכוונה שמשנה תורה לא נאמרה מפי הגבורה ח"ו (שהרי פסק הרמב"ם⁴³ "האומר שאין התורה מעם ה'.. אפילו תיבה אחת, אם אמר משה אמרו מפי עצמו הרי זה כופר בתורה"), אלא, החילוק בין ארבעה ספרים הראשונים ומשנה תורה, הוא, שהספרים הראשונים נתגלו ע"י הקב"ה באמצעותו של משה (באופן שלא התערבה דעתו והשגתו במסירת הדברים), ואילו במשנה תורה נתלבשו ונתאחדו הדברים בדעתו והשגתו של משה⁴⁴, ולכן מסרם לבנ"י כאילו הי' אומרים "מפי עצמו"⁴⁵ — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"ד ע' 1087 ואילך⁴⁶.

בהמשך הענין — שע"ד הנ"ל בנוגע למשנה תורה הוא גם ביחס

וש"נ), שההבדל בין ספרים הראשונים (שבהם נאמר "וידבר הוי' אל משה" וכיו"ב, שמשמעו שמשנה תורה (שמתחילה "אלה הדברים אשר דיבר משה", שמשמעו שמשנה תורה) אינו אלא בסגנון הלשון בלבד*, כיון שגם דברי משה שבמשנה תורה הם "מפי הגבורה" (כמו דבריו שבספרים הראשונים), אלא, שבנוגע למשנה תורה צוה הקב"ה את משה (מטעם הידוע אליו) לכותבה בסגנון שמשמעו שמשנה תורה מפי עצמו אמרה. (46) בשילוב שיחת ש"פ מטו"מ תשי"ז. — וראה גם בארוכה לקו"ש ח"ט שם ע' 9 ואילך. ועוד.

(* וע"ד שגם בספרים הראשונים מצינו לפעמים סגנון הלשון שמשמעו שמשנה תורה מפי עצמו אמרה.

(40) בזכרון אחדים: אודות עניני חודש שבט.
 (41) דברים א, ג. ה.
 (42) מגילה לא, ב. וראה לקו"ש ח"ט ע' 9 הערה 6. וש"נ.
 (43) הל' תשובה פ"ג ה"ח.
 (44) וי"ל שזהו אחד מהביאורים במארו"ל (ברכות כא, ב. יבמות ד, א) "אפילו מאן דלא דריש סמוכים בכל התורה במשנה תורה דריש" — כיון שבמשנה תורה נתלבשו הדברים (כולל הסדר שלהם) בשכלו והשגתו של משה, ובהכרח שסדר הדברים מובן ומושג גם בשכל הנבראים, ובמילא אפשר לדרוש סמוכים (ראה ראב"ן סל"ד (הועתק בהגהות מהר"ב ונשכורג ליבמות שם) — הובא ונת' בלקו"ש שם ע' 10 ואילך. ועוד).
 (45) ובכמה מפרשים משמע (ראה רמב"ן בחוקותי כו, טז. ועוד. וראה בפרטיות תו"ש מילואים לפ' משפטים (כרך יט) סל"ג פ"ב.

לכל החידושי תורה שנתגלו ע"י התנאים והאמוראים והת"ח שבכל דור ודור, ש"כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש בתורה הכל ניתן למשה מסיני"⁴⁷, ובמילא, כל החידושי תורה של הת"ח הם דבר הוי' ממש (כפי שנתלבש בהשגתם ודעתם) — אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כיון שהכל הוא מפי הגבורה — לא יתכן בשום פנים להבדיל בין דברי הראשונים ודברי האחרונים, ולומר, אשר בשלמא עם הראשונים אין ביכלתו "להתחרות" ("זיך פאַרמעסטן") וצריך לקבל את כל דבריהם; אבל אחרונים שלא חיו אלא לפני כמה מאות בשנים בלבד — עמהם יכול הוא "להתחרות", ויש בכחו לברור מדבריהם ולקבוע "שמועה"⁴⁸ זו נאה וזו אינה נאה"...

[הנהגה זו היא היפך כל ענינו של תלמיד-חכם, שכן, ת"ח אמיתי אינו אלא מי שהוא גדול ביראת-שמים, שע"ז לא יבוא לידי טעות האמורה].

וכמפורש בפס"ד השו"ע⁴⁹ ש"דבר משנה" (שהטועה בזה חוזר)⁵⁰, קאי לא רק על משניות, אלא גם על הגמרא — בזמן הגמרא⁵¹, על דברי הגאונים והראשונים — בזמנם, "ובזמן הזה, גם הלכות פסוקות של פסקי הגאונים הפוסקים כמו הטור והש"ע והגהותיו (ש"ך וט"ז וכו') בכלל משנה יחשבו"⁵², וכך כל פסקי האחרונים ואחרוני האחרונים שנתקבלו בתפוצות ישראל, עד להוראותיו של נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר — נכללים כולם ב"דבר משנה"⁵³.

וכמודגש בדברי חז"ל⁵⁴ שאפילו השופטים שבדורות האחרונים הם "כמשה בדורו .. כאהרן בדורו .. כשמואל בדורו", וכיון שהתורה היא תורת אמת, הרי זה שהתורה פוסקת כך הוא לפי שכך הוא האמת, שכן, ההבדל ביניהם אינו אלא בסגנון או באופן ההתלבשות דדבר הוי' בהשגתם ודעתם, ואילו באמיתית הענינים, הרי הכל — החל ממשנה תורה ועד לדברי האחרונים בכל הדורות שלאח"ז, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר — הוא מפי הגבורה. ולכן, מי שאינו מקיים תקנה או מנהג

(52) הלי' ת"ת לאדה"ז רפ"ב. וראה טור חו"מ שם (וש"נ).

(53) ראה רא"ש סנהדרין שם (אות ו) — הובא בטור שם.

(54) ר"ה כה, ריש ע"ב. הובא ברא"ש וטור שם.

(47) ראה מגילה יט, ב. הנסמן בלקו"ש ח"ד שם הערה 11.

(48) ראה עירובין סד, א.

(49) חו"מ רסכ"ה.

(50) סנהדרין לג, א. וש"נ.

(51) ראה סנהדרין שם. רמב"ם הלי'

סנהדרין רפ"ו.

שצוה כ"ק מו"ח אדמו"ר — ה"ז כמו שאינו מקיים מצוה בתורה (רח"ל)⁵⁵.

[נתבאר הטעם שדוקא הגילוי ד"משנה תורה" הי' באופן ד"מפי עצמו", ע"י התלכשות בממוצע המחבר — כיון שמשנה תורה נאמרה "לדור שנכנסו לארץ"⁵⁶ שהיו צריכים להתעסק בבירור דברים גשמיים, ובמילא לא הי' בכחם לקבל אור האלקי ללא ממוצע (לעומת דור המדבר שהיו מופשטים מגשמיות העולם ולכן היו יכולים לקבל אור האלקי ללא התלכשות בתוך ממוצע); אבל לאידך קיימת מעלה במשנה תורה לגבי ד' ספרים הראשונים, כמודגש גם בכך שדוקא ע"י משנה תורה נפעלה המשכת אור האלקי גם במעמד ומצב ירוד (דור שצריך להתעסק בדברים גשמיים) — נדפס בלקו"ש שם ע' 1088 ואילך. ובהמשך לזה אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:]

וכשם שהדברים אמורים בנוגע לדור שנכנס לארץ (שכדי לקבל אור האלקי היו זקוקים לממוצע המחבר, משה רבינו) — כך הוא בכל דור ודור, שכדי שיוכלו לקבל את האור האלקי זקוקים הם לממוצע המחבר, "אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"⁵⁷.

וזוהו הטעם שחסידים "קאָכן זיך אַזוי" בענין ההתקשרות לרבי, — דיברתי פעם (בחי כ"ק מו"ח אדמו"ר) עם יהודי שאינו מחוג החסידים ("אַן עולם'שער איד") אודות ענין ההתקשרות אל הרבי, ואמרתי לו פתגם אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע⁵⁸: "אַ מתנגד ווייס נאָר ער מיט דעם אויבערשטן!... והשיב לי, שאם כן, מרוצה הוא מדרכו ושיטתו, שכן, זהו היחוד האמיתי, שישנו אך ורק מציאותו של הקב"ה והאדם העובד. — הי' קשה להסבירו שאין זה "היחוד האמיתי"... (כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך ואמר:) "גיי גיב פאַרשטיין אַ מתנגד" מהו ענין הביטול והיחוד האמיתי עם הקב"ה!... —

לפי שהאדם בכח עצמו אינו יכול להתקשר ולהתאחד עם אור האלקי ("אַליין קאָן מען ניט"), ולכך מוכרח להיות ממוצע המחבר. ואדרבה: ע"י הממוצע ניתוסף עליו גדול יותר — ע"ד המעלה דמשנה תורה שנמסרה ע"י ממוצע המחבר, משה רבינו, "דער ערשטער

(55) ראה גם תו"מ ח"א ס"ע 163 ואילך. (57) תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד,

רע"א).

(56) תניא שבהערה 31.

(58) סה"ש תורת שלום ע' 194.

רביי, שעד"ז הוא בנוגע לכל דור ודור, כאמור, ש"אתפשטותא דמשה בכל דרא", עד בדורנו זה — כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ט. והנה, החילוק האמור בין דור המדבר לדור שנכנס לארץ, משתקף, בפרטיות יותר, גם בכל דור ודור — בהחילוק שבין יושבי אוהל (שבדוגמת דור המדבר) ובעלי עסקים (שבדוגמת הדור שנכנס לארץ).

וכשם שנת"ל המעלה שבמשנה תורה שנאמרה לדור שנכנס לארץ — עד"ז היא המעלה שבבעלי עסקים לגבי יושבי אוהל:

יושבי אוהל — כיון שנמצאים בד' אמות של תורה ושל תפלה, הרי, התעסקותם בתורה ותפלה אינה כרוכה (כ"כ) בנסיונות הבאים מחמת עניני העולם; משא"כ אצל בעלי עסקים, אשר למרות היותם שקועים במשך כל היום בעניני העולם מתוך חשק ותענוג ("מיט אַ געשמאַק"), ה"ה מנתקים את עצמם ("רייסן זיי זיך אָפּ") מעסקיהם, ומשקיעים את עצמם בלימוד התורה מתוך חשק ותענוג כזה כאילו שמלכתחילה לא היו שייכים כלל לעניני העולם!⁵⁹

י. והכח לזה (שאפילו כשנמצאים בעולם יכולים להתמסר ללימוד התורה באופן הנ"ל) — מבואר בדברי המשנה⁶⁰: "מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל".

ובהקדמה:

סדר הטבילה במקוה הוא — שמי המקוה צריכים לכסות את כל חלקי גופו של האדם הטובל בהם, ו"אם טבל כולו חוץ מראש אצבע הקטנה עדיין הוא בטומאתו"⁶¹, כלומר, לבד זאת שאותו האבר (שלא נטבל) נשאר בטומאתו, הרי גם כל שאר האיברים (שנטבלו במקוה) נשארים בטומאתם.

ועד"ז הוא בנוגע לתוכן הענין דטבילה ברוחניות הענינים — ע"ד מ"ש הרמב"ם⁶² "המכון לכו לטהר נפשו מטומאות הנפשות .. והביא נפשו במי הדעת טהור" — שכל חלקי נפשו של האדם (מראשו ועד רגליו) צ"ל מכוסים ובטלים (טבילה אותיות הביטל⁶³) ב"מי הדעת".

ולכאורה אינו מובן — מדוע צריכים לטבול גם חלק הראש של האדם במי המקוה ("מי הדעת"):

(59) חסר קצת (המו"ל).

(62) הלי' מקואות בסופן.

(60) סוף יומא.

(63) ראה סידור (עם דא"ח) בכונת

המקוה בסופן (קנט, סע"ד).

(61) רמב"ם הלי' מקואות פ"א ה"ב.

בשלמא בנוגע לכל שאר איברי הגוף — תוכן טבילתם במי המקוה, "מי הדעת", הוא, שכל חלקי הגוף (מתבטלים ממציאותם הם ו)מתנהגים בהתאם ל"מי הדעת" והשכל שבראש. אבל בנוגע לחלק הראש של האדם — כיון שענינו של הראש (מצ"ע) הוא דעת ושכל, מדוע צריכים לטבול גם את הראש במי המקוה, "מי הדעת"?!

וההסברה בזה⁶⁴ — שדעת ושכל האדם (אפילו השכל דנפשה האלקית) הוא בבחי' גבול, ואילו "מי הדעת" (דעת ושכל דקדושה) הוא בבחי' בלי גבול, ולכך צ"ל ענין הטבילה גם בחלק הראש, כדי לפעול הביטול (טבילה אותיות הביטול) של דעת ושכל האדם (שנמצא בחלק הראש) ל"מי הדעת" שלמעלה מהשכל.

ועל זה אמרו "מה מקוה כו' אף הקב"ה מטהר את ישראל" — שטהרתם של בני", שאפילו בהיותם בעולם של טומאה יהיו במעמד ומצב דטהרה שלמעלה מהעולם, אינה נעשית ע"י עבודתם בכח עצמם, להיותם במדידה והגבלה, אלא בכח הבלי'גבול דוקא (ע"ד וברדוגמת "מי הדעת" הנ"ל)⁶⁵, "הקב"ה מטהר את ישראל"⁶⁶.

יא. וסיבת הדבר ש"הקב"ה מטהר את ישראל" — כיון שהקב"ה "חייב" כביכול להבטיח את טהרתם של ישראל כשנמצאים בעוה"ז:

ובהקדם ההלכה⁶⁷ (שהובאה בהלכות עשי"ת⁶⁸) שכאשר מישהו שולח את חברו בשליחות מסויימת, והשליח ניזק בדרך שליחותו, ראוי ונכון שהמשלח יקבל על עצמו תשובה, מאחר שעל ידו ניזוק השליח (ובספרי הפוסקים⁶⁹ מצינו סדר תשובה ע"ז בשביל המשלח).

וכל זה גם כשהיתה בידו של השליח הברירה אם לקבל על עצמו את השליחות או לאו, דכיון שבפועל הלך הוא בשליחותו של המשלח,

67 ראה שו"ת מהרי"ו סק"ה. באר שבע לסנהדרין זה, א ד"ה על ידך. וראה שו"ת: מהרש"ל סצ"ו. מהר"ם לובלין סמ"ד (השקו"ט בזה — ראה שו"ת: צ"צ (להרמ"מ מניקלשפורג) ס"ו. חת"ס או"ח סע"ו; קובץ תשובות סי"ח. שו"מ מהדו"ק ח"א סקע"ב. ועוד).

68 מג"א או"ח סתר"ג ד"ה דיני תשובה (בשם הבאר שבע. ועוד).

69 שו"ת מהרי"ו שם (הובא ברוב המקומות שבהערה 67).

64 ראה גם מכתב כ"ב כסלו שנה זו (אג"ק ח"ה ע' צ).

65 אולי הכוונה ע"ד המבואר לעיל (ס"ח) בנוגע לדור שנכנס לארץ (ועד"ז בנוגע לכל הדורות שלאח"ז), שבגלל שייכותם לעניני העולם לא היו יכולים להתקשר ולהתאחד עם אור האלקי ע"י עבודתם בכח עצמם, אלא ע"י ממוצע המחבר ומאחד ב' הקצוות (המו"ל).²

66 ראה גם לקו"ש ח"ז ע' 180. חכ"ד ע' 244 הערה 47.

הרי האחריות על תוצאות השליחות מוטלת היא (במדה מסויימת) על המשלח, ועאכו"כ כשהשליח מוכרח לקיים את השליחות, דאז פשיטא שהאחריות מוטלת על המשלח.

וכיון שבנוגע לשליחות הנשמה לירד למטה ולהתלבש בגוף, מוכרחת הנשמה למלאות את השליחות, כמאמר חז"ל⁷⁰ "על כרחך אתה חי",

— וכפי שביאר כ"ק מו"ח אדמו"ר⁷¹ סדר ירידת הנשמה בגוף, שקודם ירידתה למטה מראים לה את הג"ע והגיהנם, וכמו כן מראים לה ציורו ("א פאָרשטעל") של עוה"ז, וכאשר הנשמה רואה כל זה, אינה רוצה לירד למטה להתלבש בגוף, ואזי אומרים לה: "על כרחך אתה חי", ומחוייבת היא לקיים שליחות זו —

הרי דבר פשוט הוא, שכל הענינים הלא־טובים שנעשים אצל הנשמה כתוצאה משליחותה לירד למטה ולברר את הגוף — שהרי המתאבק עם מנוול בהכרח שמהו "ידבק" בו ("מוז זיך עפעס צוקלעפן צו אים"⁷²)... — הרי האחריות עליהם מוטלת היא על הקב"ה, כיון שהוא המשלח את השליח (בנדו"ד), ולפיכך חייב הקב"ה (כביכול) לטהר את ישראל.

72) ראה תניא ספכ"ח.

70) אבות ספ"ד.

71) ראה לקו"ד ח"א קעג, סע"א ואילך.